Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska”

Raport z realizacji zadania: „Monitorowanie postępów realizacji projektu”, wykonywanego w ramach projektu

Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska” (LIFE11 NAT/PL/431)

Autor:
Agnieszka Zackiewicz
ul. Kowalskiego 4a/18, 16-400 Suwałki
e-mail: agnus3@wp.pl

Suwałki, październik 2013

Zadanie realizowane w ramach projektu finansowanego przez Instrument Finansowy Komisji Europejskiej LIFE+ i Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

SPIS TREŚCI

1. Informacje wstępne

1.1. Cel i zakres raportu

1.2. Informacje o projekcie

2. Przebieg i postęp realizacji projektu w okresie sprawozdawczym

2.1. Rzeczowy postęp realizacji projektu

2.1.1. Opis zrealizowanych zadań/etapów w okresie sprawozdawczym

2.1.2. Informacja na temat zadań planowanych, a niezrealizowanych w okresie sprawozdawczym

2.1.3. Opis zadań/etapów projektu planowanych do zrealizowania w kolejnym okresie sprawozdawczym

2.1.4. Opis przeprowadzonych kontroli realizacji projektu

2.1.5. Wskaźniki

3. Informacja o napotkanych problemach

1. Informacje wstępne

Niniejszy Raport wykonano na zlecenie Wigierskiego Parku Narodowego, zgodnie z umową nr 2/2012/LIFE11 z dnia 12 listopada 2012 roku.

1.1. Cel i zakres Raportu

Monitorowanie realizacji projektu jest wewnętrznym mechanizmem wspomagającym zarządzanie projektem i polega na gromadzeniu informacji na temat wdrażanego projektu w aspekcie finansowym i rzeczowym. Jest to również proces systematycznego analizowania ilościowych i jakościowych informacji, w celu określenia zgodności realizacji projektu z wcześniej określonymi założeniami i celami. Monitorowanie projektu spełnia zatem funkcję wewnętrznej kontroli realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w projekcie.

Monitorowanie realizacji projektu jest procesem ciągłym, odbywającym się przez cały okres trwania projektu. Niniejszy Raport obejmuje działania realizowane w trzecim kwartale 2013 roku, tj. okres od 1 lipca do 30 września 2013 roku.

1.2. Informacje o projekcie

Realizacja projektu ma przyczynić się do zachowania i utrzymania w dobrym stanie populacji cennych gatunków roślin i zwierząt oraz cennych siedlisk przyrodniczych na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska”. W projekcie zaplanowano następujące działania (zadania):

Zadanie A.1. Przygotowanie zakupu gruntu - działanie ma na celu przygotowanie pełnej dokumentacji pod kątem zakupu prywatnych nieruchomości przez Wigierski Parku Narodowy. Efektem rzeczowym działania będzie sporządzenie operatów szacunkowych dla 60 działek o łącznej powierzchni 68 ha. Zaplanowano, że działanie to będzie prowadzone w okresie od 1 października 2012 do końca 2013 roku.

Zadanie A.2. Przygotowanie dokumentacji technicznej, uzyskanie pozwolenia na budowę zbiorników na gnojowicę i uzgodnienia dot. budowy płyt obornikowych - działanie ma na celu przygotowanie pełnej dokumentacji niezbędnej do rozpoczęcia budowy płyt obornikowych i zbiorników na gnojowicę. Efektem rzeczowym działania będzie uzyskanie czterech pozwoleń na budowę płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w IV kw. 2012 i I kw. 2013 r.

Zadanie A.3. Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę przepustów dla płazów - działanie ma na celu przygotowanie pełnej dokumentacji niezbędnej do rozpoczęcia budowy przepustów dla płazów. Efektem rzeczowym działania będzie uzyskanie dwóch pozwoleń na budowę systemów przepustów dla płazów. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w I i II kw. 2013 r.

Zadanie B.1. Zakup gruntu - działanie możliwe będzie do przeprowadzenia w momencie zakończenia przynajmniej części zadania 1 (Przygotowanie zakupu gruntu). Efektem rzeczowym działania będzie zakupienie 68 ha gruntów. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w okresie IV kw. 2012 - II kw. 2014 roku.

Zadanie C.1. Odkrzaczanie - działanie ma na celu powstrzymanie procesów naturalnej sukcesji w ekosystemach otwartych położonych w granicach Wigierskiego Parku Narodowego. Głównym efektem działania będzie wycięcie roślinności krzewiastej na powierzchni 20 ha. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane na przełomie 2013 i 2014 roku (około 9 ha), na przełomie 2014 i 2015 roku (ok. 7 ha) oraz na przełomie 2015 i 2016 roku (ok. 4 ha).

Zadanie C.2. Koszenie - działanie będzie związane z utrzymaniem zbiorowisk nieleśnych na obszarze „Ostoi Wigierskiej". Głównym efektem działania będzie wykoszenie roślinności zielnej na powierzchni 120 ha. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w IV kwartale w latach 2013-2016.

Zadanie C.3. Usuwanie niecierpka gruczołowatego - działanie będzie polegało na usuwaniu niecierpka gruczołowatego (*Impatiens grandiflora*) - inwazyjnej rośliny obcego pochodzenia. Głównym efektem działania będzie ograniczenie populacji niecierpka gruczołowatego, przynajmniej o 80%, na powierzchni 30 ha, w granicach „Ostoi Wigierskiej". Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane od II kw. 2013 r. do II kw. 2017 roku.

Zadanie C.4. Budowa przepustów dla płazów - działanie możliwe będzie do przeprowadzenia w momencie zakończenia zadania A.3. (Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę przepustów dla płazów). Efektem rzeczowym działania będzie wybudowanie w dwóch miejscach na obszarze „Ostoi Wigierskiej" systemów przepustów dla płazów (pierwszy system będzie składał się z 4 tuneli i barier naprowadzających o łącznej długości 500 m, a drugi z 5 tuneli i barier naprowadzających o łącznej długości 500 m). Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w okresie III-IV kw. 2013 roku.

Zadanie C.5. Budowa płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę - działanie możliwe będzie do przeprowadzenia w momencie zakończenia zadania A.2. (Przygotowanie dokumentacji technicznej, uzyskanie pozwolenia na budowę zbiorników na gnojowicę i uzgodnienia dot. budowy płyt obornikowych). Efektem rzeczowym działania będzie wybudowanie czterech płyt obornikowych o łącznej powierzchni 136,5 m^2 i czterech zbiorników na gnojówkę o łącznej pojemności 117 m^3, na terenie „Ostoi Wigierskiej". Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w okresie II-IV kw. 2013 roku.

Zadanie C.6. Budowa kładek - działanie ma na celu budowę infrastruktury turystycznej na ścieżce edukacyjnej „Suchary" oraz szlaku turystycznym biegnącym przez dolinę Czarnej Hańczy. Efektem rzeczowym działania będzie: rozebranie kładki nad Sucharem III, wybudowanie 137 m kładki, 146 m barier żerdziowych i wydłużenie o 38 m balustrady przy Sucharze I oraz wydłużeniu o 220 m systemu kładek w dolinie Czarnej Hańczy i wyżwirowanie wylotu szlaku z doliny na odcinku 25 m. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w okresie IV kw. 2012 - II kw. 2013 roku.

Zadanie D.1. Monitoring - działanie ma na celu gromadzenie i przekazywaniu wiedzy o oddziaływaniu projektu na obszar Natura 2000. Efektem rzeczowym działania będzie sporządzenie 5 raportów końcowych, w których zawarte będą wyniki badań początkowych (stan wyjściowy), wyniki badań prowadzonych w trakcie działań ochronnych i po ich

zakończeniu oraz analiza tych danych i wnioski. Poszczególne raporty będą obejmowały: 1 - monitoring roślinności, 2 - monitoring bezkręgowców, 3 - monitoring kręgowców, 4 - monitoring jakości stanu środowiska występowania trzepli zielonej i skójki gruboskorupowej, 5 - monitoring efektów związanych z budową i modernizacją szlaków turystycznych. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w okresie od II kw. 2013 do IV kw. 2017 roku.

Zadanie D.2. Ocena wpływu społeczno-gospodarczego projektu - działanie będzie polegało na analizie funkcjonowania społeczności lokalnej zamieszkującej obszar "Ostoi Wigierskiej", w aspekcie społeczno-gospodarczym, pozostającej w zasięgu wpływów działań przewidzianych w projekcie. Efektem rzeczowym działania będzie sporządzenie opracowania zawierającego ocenę wpływu projektu (poszczególnych jego zadań) na lokalną gospodarkę i społeczeństwo. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w IV kw. 2016 roku.

Zadanie E.1. Wydanie folderu informacyjnego o projekcie - działanie będzie polegało na opracowaniu merytorycznym i graficznym folderu informacyjnego o projekcie. Efektem rzeczowym działania będzie wydanie folderu formatu A5, o objętości 4 stron (łącznie z okładką), w nakładzie 2000 egz. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w IV kw. 2012 roku.

Zadanie E.2. Wykonanie tabliczek informacyjnych o projekcie - działanie będzie polegało na opracowaniu merytorycznym i graficznym oraz wykonaniu 5 tabliczek informacyjnych o projekcie, które zostaną umieszczone przy wybudowanych płytach obornikowych. Efektem rzeczowym działania będzie wykonanie 5 tabliczek z ocynkowanej blachy, w formacie A3. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w II kw. 2013 roku.

Zadanie E.3. Wykonanie tablic informacyjno-edukacyjnych o wybranych działaniach - działanie będzie polegało na wykonaniu tablic informacyjno-edukacyjnych, które zostaną ustawione przy obiektach wykonanych w ramach projektu. Efektem rzeczowym działania będzie wykonanie drewnianych stelaży 10 tablic (o rozmiarach 1,5 x 1,0 m) oraz opracowanie merytoryczne i graficzne plakatów (tablic) informacyjno-edukacyjnych, dotyczących m.in. ochrony płazów przy szlakach komunikacyjnych. Zaplanowano, że działanie to zostanie zrealizowane w IV kw. 2013 roku.

Zadanie E.4. Strona internetowa o projekcie - działanie będzie polegało na opracowaniu i prowadzeniu (aktualizacji) podstrony internetowej w obrębie witryny Wigierskiego Parku Narodowego, dotyczącej projektu. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane przez cały okres trwania projektu.

Zadanie E.5. Raport laika - działanie będzie polegało na opracowaniu niespecjalistycznego raportu, dotyczącego działań podjętych w trakcie projektu (ich przebiegu i uzyskanych rezultatów). Efektem rzeczowym działania będzie opracowanie dwujęzyczne (polsko-angielskie) raportu o objętości ok. 16 stron maszynopisu, który będzie wydany w Internecie oraz w postaci cyfrowej na płytach CD (w 50 egzemplarzach). Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w III kw. 2017 roku.

Zadanie E.6. Organizacja konferencji - działanie będzie polegało na zorganizowaniu dwudniowej konferencji dla 50 osób. Efektem rzeczowym działania będzie przygotowanie 7-9 referatów na temat projektu oraz 50 kompletów materiałów konferencyjnych. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w II kw. 2014 roku.

Zadanie E.7. Organizacja zajęć edukacyjnych - działanie będzie polegało na przeprowadzeniu jednodniowych zajęć edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą, związanych z ochroną przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony siedlisk i gatunków objętych siecią Natura 2000. Efektem rzeczowym działania będzie przeprowadzenie 10 spotkań edukacyjnych (Zimowa Akademia Przyrody - 5 spotkań, Letnia Akademia Przyrody - 5 spotkań) oraz zakupienie pomocy dydaktycznych, niezbędnych do prowadzenia zajęć. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w okresie od IV kw. 2012 r. do III kw. 2016 roku.

Zadanie E.8. Organizacja warsztatów - działanie będzie polegało na zorganizowaniu cyklu warsztatów dla nauczycieli, rolników i przewodników turystycznych. Celem warsztatów będzie doskonalenie umiejętności korzystania z zasobów przyrodniczych obszaru Natura 2000 „Ostoja Wigierska" przez poszczególne grupy zawodowe, zgodnie z zasadami poszanowania przyrody i obowiązującymi przepisami prawnymi. Efektem rzeczowym działania będzie przeprowadzenie 15 jednodniowych warsztatów (7 godzin zegarowych + 0,5 godziny na catering), w których weźmie udział łącznie 450 osób. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w okresie od IV kw. 2012 r. do III kw. 2016 roku.

Zadanie E.9. Wydanie plakatów o inwazyjnych gatunkach roślin obcego pochodzenia - działanie będzie polegało na wydaniu kompletu plakatów ostrzegających o zagrożeniach, jakie niosą gatunki obcego pochodzenia dla rodzimej flory. Efektem rzeczowym działania będzie opracowanie i wydanie 3 kompletów plakatów (po 3 plakaty formatu B1 w komplecie), o nakładzie 4000 kpl. (łącznie 12000 egz.). Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w okresie od IV kw. 2012 do I kw. 2013 roku.

Zadanie E.10. Gadżety promujące projekt z logo LIFE+ - działanie będzie polegało na wykonaniu gadżetów promujących projekt. Efektem rzeczowym działania będzie zakupienie 500 szt. koszulek t-shirt z nadrukiem, 1000 szt. toreb płóciennych z nadrukiem i 500 szt. przenośnej pamięci USB typu PenDrive. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w IV kw. 2012 roku.

Zadanie F.1. Zarządzanie projektem - działanie będzie polegało na wyborze trzech osób pełniących funkcję asystentów (asystent koordynatora projektu, asystent kierownika technicznego projektu, asystent kierownika finansowego projektu) w Zespole Zarządzającym Projektem. Osoby te będą brały udział w zarządzaniu projektem i jego koordynowaniu. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane przez cały okres trwania projektu.

Zadanie F.2. Tworzenie sieci z innymi projektami - działanie będzie polegało na nawiązaniu kontaktów z innymi projektami. W ramach tego działania odbywać się będą wyjazdy do siedziby innych beneficjentów. Nawiązany zostanie kontakt z wykonawcami projektów: „Ochrona zasobów przyrodniczych Puszczy Kampinoskiej - Obszaru NATURA 2000, poprzez renaturyzację wykupionych gruntów" (Polska), „Drava River Basin (DRBP) Project - Environmental infrastructure measures in the River Drava Basin" (Austria), „DRAGONLIFE - Securing Leucorrhinia pectoralis and Pelobates fuscus in the northern distribution area in Estonia and Denmark" (Estonia), „NATURA 2000-LUXEMBOURG - Contribution from local authorities to the implementation of NATURA 2000" (Luksemburg) oraz "ECOTONE - ECOTONE – Management of riparian habitats towards the conservation of endangered invertebrates" (Portugalia). Pracownicy projektu będą mogli wziąć udział w seminariach, konferencjach oraz sympozjach dotyczących innych wniosków, w tym również w spotkaniu inaugurującym obecną edycję LIFE+. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w okresie od II kw. 2013 do III kw. 2016 roku.

Zadanie F.3. Przygotowanie planu działań po zakończeniu projektu „After-Life" - działanie będzie polegało na przygotowaniu planu działań koniecznych do podtrzymania efektu ekologicznego uzyskanego w trakcie realizacji projektu. Informacje zawarte w tym planie określać będą przewidywane źródła finansowania tych działań oraz odpowiedzialność za ich wykonanie. Efektem rzeczowym będzie opracowanie planu działań ochronnych na kolejne lata po zakończeniu projektu, opublikowanego w wersji papierowej i cyfrowej - zamieszone na podstronie internetowej beneficjenta. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w III kw. 2017 roku.

Zadanie F.4. Zewnętrzny audyt finansowy - działanie ma na celu weryfikację raportów finansowych etapowych i raportu końcowego składanych do Komisji Europejskiej. Efektem rzeczowym będzie opracowanie sprawozdania na temat zgodności raportów z warunkami Postanowień Wspólnych oraz przestrzeganie prawa i zasad księgowości obowiązujących w kraju. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w IV kwartale 2017 roku.

Zadanie F.5. Monitorowanie postępów realizacji projektu - działanie ma na celu sprawdzanie na bieżąco zgodności prowadzonych działań z harmonogramem rzeczowo-finansowym projektu. Niniejszy Raport jest jednym z elementów tego działania. Efektem rzeczowym działania będą okresowe (kwartalne) raporty, oceniające prawidłowość realizacji poszczególnych elementów projektu. Łącznie sporządzonych zostanie 20 kwartalnych raportów. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane od IV kw. 2012 do III kw. 2017 roku.

Zadanie F.6. Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu - działanie będzie polegało na zakupieniu: samochodu osobowego z napędem na 4 koła, dwóch zestawów sprzętu komputerowego z oprogramowaniem i urządzeniami peryferyjnymi (kolorowa drukarka laserowa, skaner), kserokopiarki, dwóch lornetek, obiektywu długoogniskowego do aparatu fotograficznego Canon oraz miernika pH i przewodności elektrolitycznej. Zaplanowano, że działanie to będzie realizowane w IV kw. 2012 i I kw. 2013 roku.

2. Przebieg i postęp realizacji projektu w okresie sprawozdawczym

2.1. Rzeczowy postęp realizacji projektu

2.1.1. Opis zrealizowanych zadań/etapów w okresie sprawozdawczym

W minionym okresie sprawozdawczym prowadzone były prace dotyczące przygotowania wykupu gruntów od prywatnych właścicieli (zadanie A.1), przygotowania dokumentacji technicznej dot. budowy przepustów dla płazów (A.3), odkrzaczania (C.1) i koszenia (C.2) zarastających terenów otwartych, usuwania niecierpka gruczołowatego (C.3), budowy przepustów dla płazów (C.4), prowadzenia strony internetowej projektu (E.4), organizacji zajęć edukacyjnych (E.7), produkcji gadżetów promujących projekt (E.10), zarządzania projektem (F.1) oraz monitorowania postępów realizacji projektu (F.5).

W ramach **Zadania A.1.** ***Przygotowanie zakupu gruntu*** nadal kontynuowane były prace związane z przygotowaniami do wykupów kolejnych gruntów. Pozostało do wykupienia jeszcze około 27 hektarów i wszystkie prace skupiały się na wybraniu

najcenniejszych terenów spośród zgłoszonych do sprzedaży działek. Właścicielami części działek przeznaczonych do wykupu są gminy Suwałki (3 działki) i Nowinka (1 działka), co spowodowało, że Wigierski Park Narodowy musiał zwrócić się do Komisji Europejskiej z prośbą o wyrażenie zgody na zakup tych działek. Sposobną okazją do tego był Inception Report, który został przesłany do Komisji Europejskiej 1 lipca 2013 roku. Komisja nie przychyliła się jednak do prośby Parku twierdząc, że kupowanie gruntów od gmin jest niezgodne z zasadami finansowania zakupu gruntów w ramach instrumentu finansowego LIFE+. Ponadto, działki te znajdują się na obszarach Natura 2000 i już z tego tytułu występujące tam siedliska powinny być dostatecznie chronione. Komisja zasugerowała, aby Park poprzez negocjacje z właścicielami tych działek spowodował by były one eksploatowane w sposób, który jest zgodny z wymogami ochrony przyrody na tym obszarze.

Dokończona została realizacja **Zadania A.3. Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę przepustów dla płazów**. W poprzednim okresie sprawozdawczym Wykonawca tego zadania sporządził projekt techniczny na budowę przepustów w miejscowości Krzywe i uzyskał pozwolenie na rozpoczęcie prac budowlanych, a obecnie zakończył prace dotyczące drugiego projektu techniczny na budowę przepustów w miejscowości Wiatrołuża. Opracowanie projektu pozwoliło na uzyskanie pozwolenia na rozpoczęcie budowy.

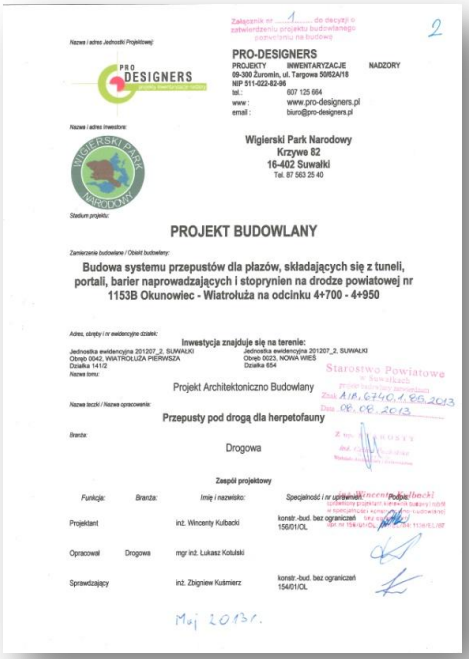
PRO-DESIGNERS
PROJEKTY INWENTARYZACJE NADZORY
09-300 Żuromin, ul. Targowa 50/62A/18
NIP 511-022-82-96
tel.: 607 125 664
www: www.pro-designers.pl
email: biuro@pro-designers.pl

Wigierski Park Narodowy
Krzywe 82
16-402 Suwałki
Tel. 87 563 25 40

PROJEKT BUDOWLANY

Budowa systemu przepustów dla płazów, składających się z tuneli, portali, barier naprowadzających i stoprynien na drodze powiatowej nr 1153B Okunowiec - Wiatrołuża na odcinku 4+700 - 4+950

Inwestycja znajduje się na terenie:
Jednostka ewidencyjna 201207_2, SUWAŁKI
Obręb 0042, WIATROŁUDA PIERWSZA
Działka 141/2
Jednostka ewidencyjna 201207_2, SUWAŁKI
Obręb 0023, NOWA WIEŚ
Działka 654

Projekt Architektoniczno Budowlany

Przepusty pod drogą dla herpetofauny

Drogowa

Zespół projektowy

Funkcja:	Branża:	Imię i nazwisko:	Specjalność i nr uprawnień:	Podpis:
Projektant		inż. Wincenty Kulbacki	konstr.-bud. bez ograniczeń 156/01/OL	
Opracował	Drogowa	mgr inż. Łukasz Kotulski		
Sprawdzający		inż. Zbigniew Kusmierz	konstr.-bud. bez ograniczeń 154/01/OL	

Maj 2013r.

Fot. 1. Strona tytułowa projektu budowlanego dot. przepustów dla płazów w miejscowości Wiatrołuża

Kontynuowane były prace związane z usuwaniem inwazyjnego gatunku rośliny obcego pochodzenia - niecierpka gruczołowatego (**Zadanie C.3. *Usuwanie niecierpka gruczołowatego***). Pierwszy etap tego zadania (prace związane z usuwaniem roślin w sezonie wegetacyjnym 2013) został ostatecznie zakończony w pierwszej połowie września. Specjalnie powołana komisja do odbioru prac stwierdziła poprawność wykonania zabiegu usuwania niecierpka gruczołowatego na obszarze objętym umową. Pierwszy etap prac był równocześnie okazją do zdobycia doświadczeń dotyczących najlepszej metody zwalczania roślin, i na ich podstawie do weryfikacji przyjętych pierwotnie zasad zwalczania tego gatunku.

Fot. 2. Zwarte połacie niecierpka najczęściej występowały nad samym brzegiem wód

Fot. 3. Biomasa usuwanych roślin powiększała się bardzo szybko

Fot. 4. Zebrane rośliny były pakowane w worki

Fot. 5. Biomasa była transportowana na miejsce kompostowania

Pierwsze wyniki badań, prowadzone przy okazji usuwania niecierpka gruczołowatego, są dość obiecujące i mogą dostarczyć cennych danych na temat biologii tego gatunku i skutecznych metod jego zwalczania. Zaobserwowano przypadki uszkadzania roślin przez ślimaki oraz chrząszcze z rodziny stonkowatych. Wielokrotne powtarzanie zabiegu usuwania

roślin niecierpka gruczołowatego w tym samym sezonie wegetacyjnym pozwoliło wielu rodzimym gatunkom roślin, których nasiona zdeponowane były w glebie, na wykiełkowanie i skuteczną rywalizację z nowymi osobnikami niecierpka.

Fot. 6. Liście niecierpka gruczołowatego uszkodzone przez owady

Fot. 7. Na powierzchniach, gdzie po usunięciu niecierpka posiano trawę jego ponowne pojawianie się było sporadyczne

Fot. 8. Koszenie roślin niecierpka poniżej dolnego węzła zapobiegało ich odrastaniu

Fot. 9. Koszenie niecierpka powyżej dolnego węzła z reguły nie zapobiegało odrastaniu rośliny

Fot. 10. Na wyznaczonych poletkach doświadczalnych, na których usunięto obcego przybysza przeprowadzono badania florystyczne

Fot. 11. Po kilkukrotnym usunięciu niecierpka na powierzchniach doświadczalnych pojawiały się masowo rodzime gatunki, jak np. poziewnik pstry

Przygotowaniem i ogłoszeniem przetargu na powstrzymanie procesów naturalnej sukcesji w ekosystemach otwartych rozpoczęto realizację **Zadania C.1. *Odkrzaczanie*** i **Zadania C.2. *Koszenie***. Przetarg zostanie rozstrzygnięty na początku października br. i przewiduje usuwanie nalotu i odrostów drzew i krzewów na powierzchni 7,72 ha oraz koszenie roślinności zielnej na powierzchni 20,03 ha.

Kontynuowane były prace związane z realizacją **Zadania C.4. *Budowa przepustów dla płazów***. Zakończona została budowa systemu przepustów w miejscowości Krzywe, składającego się z 6 tuneli wraz z barierami naprowadzającymi, biegnącymi wzdłuż drogi po jej obu stronach. Konstrukcje te zapewnią płazom i innym drobnym kręgowcom bezpieczne przejście na drugą stronę jezdni. Przygotowanie projektu technicznego i uzyskanie pozwolenia na budowę pozwoliło jeszcze we wrześniu rozpocząć prace przy budowie drugiego systemu przepustów, zlokalizowanego na drodze powiatowej biegnącej z Suwałk do Kaletnika i przecinającej obszar "Ostoi Wigierskiej" w jej północnej części. Zaplanowano tu wybudowanie 5 tuneli, pomiędzy którymi, po obu stronach drogi na długości 250 m, będą biegły bariery naprowadzające. Zły stan nawierzchni drogi na odcinku budowy przepustów, powstały po długiej i wyjątkowo surowej zimie spowodował, że konieczne stało się położenie nowej nawierzchni asfaltowej. Przetarg na wykonanie tych prac został ogłoszony pod koniec września br.

Fot. 12. System przepustów dla płazów na drodze powiatowej łączącej miejscowości Krzywe, Sobolewo i Gawrych Ruda

Fot. 13. Elementy systemu przepustów dla płazów w miejscowości Krzywe - portal, bariery naprowadzające, tunele, stoprynny

Fot. 14. Budowa przepustów dla płazów w miejscowości Wiatrołuża

Cały czas funkcjonuje strona internetowa projektu, na której zamieszczane są wszystkie istotne informacje o projekcie (**Zadanie E.4. *Strona internetowa o projekcie***).

W minionym okresie rozliczeniowym odbyły się kolejne zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, z cyklu Letnia Akademia Przyrody, w ramach realizacji **Zadania E.7. *Organizacja***

zajęć edukacyjnych. Motywem przewodnim zajęć były barwy. Dzieci i młodzież, wraz z rodzicami, odkrywali piękno przyrody obszaru Natura 2000 "Ostoja Wigierska". W zajęciach, w ciągu 4 spotkań, wzięło udział 47 osób. Cztery dni Akademii to cztery różne tematy wiodące: dzień 1 – Kolory lasu, dzień 2 – Kolory łąki, dzień 3 – Kolory wody, a 4 dzień to Kolory Natury - czas gier, zabaw i konkursów.

Fot. 15. Zajęcia edukacyjne z cyklu Letnia Akademia Przyrody

W ramach **Zadania E.10** ***Gadżety promujące projekt z logo LIFE+*** wyłoniono wykonawcę 1000 sztuk płóciennych toreb z nadrukiem. Torby zostaną dostarczone do

Wigierskiego Parku Narodowego w październiku br. i tym samym zakończona zostanie realizacja tego zadania (poprzednio zakupiono 500 sztuk koszulek t-shirt, 500 sztuk przenośnej pamięci USB typu PenDrive oraz 1000 sztuk płóciennych toreb.

W minionym okresie sprawozdawczym odbyły się kolejne spotkania Zespołu Zarządzającego Projektem (w ramach **Zadania F.1 *Zarządzanie***), podczas których omawiane były bieżące i najpilniejsze sprawy związane z realizacją poszczególnych zadań zaplanowanych w projekcie oraz przygotowanie Raportu wstępnego (Inception Report) do Komisji Europejskiej. Raport został przesłany do Komisji na początku lipca br. i zatwierdzony przez Komisję 9 sierpnia br.

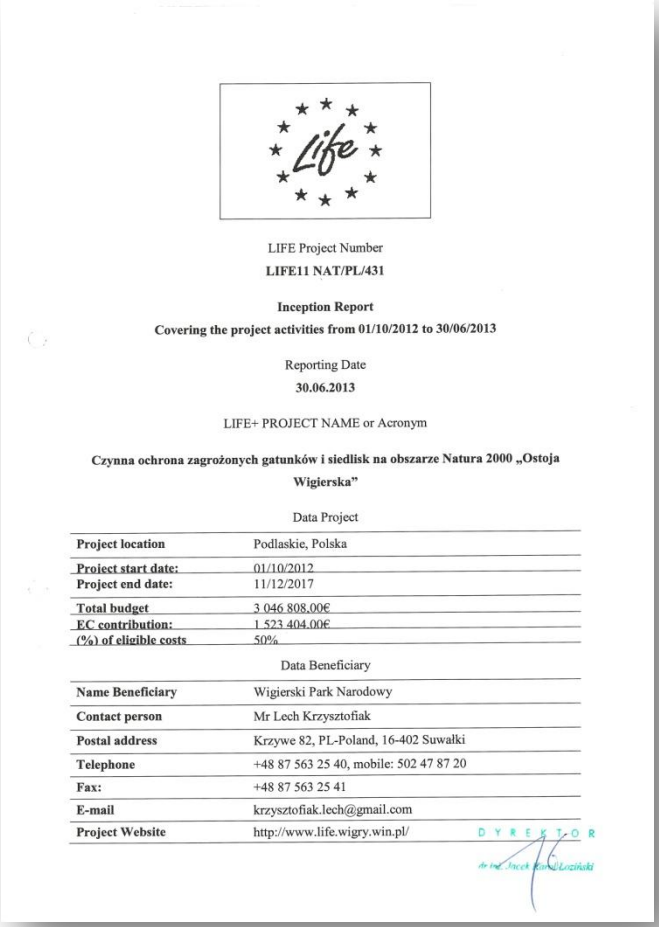

LIFE Project Number

LIFE11 NAT/PL/431

Inception Report

Covering the project activities from 01/10/2012 to 30/06/2013

Reporting Date

30.06.2013

LIFE+ PROJECT NAME or Acronym

Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska"

Data Project

Project location	Podlaskie, Polska
Project start date:	01/10/2012
Project end date:	11/12/2017
Total budget	3 046 808,00€
EC contribution:	1 523 404,00€
(%) of eligible costs	50%

Data Beneficiary

Name Beneficiary	Wigierski Park Narodowy
Contact person	Mr Lech Krzysztofiak
Postal address	Krzywe 82, PL-Poland, 16-402 Suwałki
Telephone	+48 87 563 25 40, mobile: 502 47 87 20
Fax:	+48 87 563 25 41
E-mail	krzysztofiak.lech@gmail.com
Project Website	http://www.life.wigry.win.pl/

DYREKTOR

Fot. 16. Strona tytułowa Raportu wstępnego (Inception Report)

28 sierpnia br. Wigierski Park Narodowy gościł sześcioosobową grupę ze Szwecji (z miasta Orebro), która uczestniczy w realizacji projektu **RECLAIM** (**RE**storing the **C**onservation status for wet**LA**nd habitats and species **I**ntrinsic to long term **M**anagement practices in

Sweden), współfinansowanego z instrumentu finansowego LIFE+. W trakcie wizyty goście zapoznali się z dotychczasowymi rezultatami projektu LIFE11 NAT/PL/431, w tym z wybudowanymi płytami obornikowymi - chroniącymi środowisko wodne przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z gospodarstw rolnych, budową przepustów dla płazów i wstępnymi efektami usuwania niecierpka gruczołowatego.

*Fot. 17. Kierownik techniczny projektu dr Tomasz Janecki (w drugim rzędzie od lewej) z grupą przedstawicieli projektu **RECLAIM** ze Szwecji*

2.1.2. Informacja na temat zadań planowanych, a niezrealizowanych w okresie sprawozdawczym

Zadania/działania zaplanowane na dany okres sprawozdawczy (zgodnie z zapisami zawartymi we wniosku aplikacyjnym oraz umowach o dofinansowanie) zostały przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1.

Numer zadania	Nazwa zadania/działania	Okres realizacji		Informacja o wykonaniu	Uwagi
		rozpoczęcie	zakończenie		
A.1.	Przygotowanie zakupu gruntu / Wybór rzeczoznawcy i sporządzenie pierwszych operatów szacunkowych	1.10.2012	31.12.2013	Wykonano większą część zadania - nadal prowadzone są pozostałe prace przygotowawcze	Pierwotna zwłoka w realizacji zadania została zniwelowana przez zmianę harmonogramu projektu i obecnie zadanie realizowane jest zgodnie z planem - nie stanowi zagrożenia dla tego działania i zadania B.1.
A.3.	Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę przepustów dla płazów - działanie ma na celu przygotowanie pełnej dokumentacji niezbędnej do rozpoczęcia budowy przepustów dla płazów	1.10.2012	28.06.2013	Uzyskano pozwolenie na budowę systemu przepustów dla płazów w miejscowości Wiatrołuża i tym samym zakończono realizację zadania	Pierwotna zwłoka w wykonaniu zadania została zniwelowana, co pozwala przypuszczać, że zadania C.4. zostanie wykonane terminowo
B.1.	Zakup gruntu	1.10.2012	30.06.2014	W znacznej części wykonano zadanie - zakupiono 41,21 ha gruntów; nadal trwają prace dot. wykupu pozostałej części gruntów	Wcześniejsza znaczna zwłoka w realizacji zadania została zniwelowana, głównie ze względu na zmianę harmonogramu działania, i obecnie całe zadanie realizowane jest zgodnie z planem - przygotowania do wykupu pozostałej części gruntów wskazują, że nie ma zagrożenia dla realizacji tego zadania

C.3.	Usuwanie niecierpka gruczołowatego	29.04.2013	30.06.2017	Wykonawca kontynuował wcześniej rozpoczęte działania i zakończył I etap prac - związany z usuwaniem niecierpka w 2013 roku	Zagrożeniem dla efektywności tego zadania może być szybkie rozszerzanie się areału występowania gatunku. Konieczne jest rozszerzenie obszaru usuwania niecierpka. Starania Beneficjenta idące w tym kierunku, pozwalają sądzić, że problem ten będzie rozwiązany
C.4.	Budowa przepustów dla płazów	1.02.2013	15.11.2013	Budowa systemu przepustów dla płazów w miejscowości Krzywe została zakończona i rozpoczęta została budowa przepustów w miejscowości Wiatrołuża	Postępy w realizacji tego zadania wskazują, że będzie ono wykonane terminowo
C.5.	Budowa płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę	1.02.2013	15.11.2013	Działanie zakończone	-
D.1.	Monitoring	3.06.2013	11.12.2017	Działanie nie rozpoczęte	Beneficjent podjął działania zmierzające do zmiany sposobu wykonywania tego zadania. W obecnej chwili należy uznać, że efekty działania mogą być zagrożone
E.1.	Wydanie folderu informacyjnego o projekcie	1.10.2012	31.12.2012	Działanie zakończone	-
E.2.	Wykonanie tabliczek informacyjnych o projekcie	2.04.2013	28.06.2013	Działanie zakończone	-
E.4.	Strona internetowa o projekcie	1.10.2012	29.09.2017	Strona internetowa prowadzona jest na bieżąco	Brak zagrożeń
E.7.	Organizacja zajęć edukacyjnych	1.10.2012	30.09.2016	Wykonano częściowo, zgodnie z planem	Brak zagrożeń
E.8.	Organizacja	1.10.2012	30.09.2016	Wykonano	Brak zagrożeń

	warsztatów			częściowo	
E.9.	Wydanie plakatów o inwazyjnych gatunkach roślin obcego pochodzenia	1.10.2012	29.09.2013	Działanie zakończone	-
E.10.	Gadżety promujące projekt z logo LIFE+	1.10.2012	31.12.2012	Wykonano częściowo - brak 1000 szt. toreb	Beneficjent podjął już działania zmierzające do zakończenia tego zadania. Zwłoka w realizacji zadania nie stanowi zagrożenia dla projektu
F.1.	Zarządzanie projektem	1.10.2012	11.12.2017	Proces zarządzania projektem przebiega w miarę sprawnie i zgodnie z planem	Brak zagrożeń
F.2.	Tworzenie sieci z innymi projektami	1.10.2012	11.12.2017	Wykonano częściowo	Brak działań zmierzających do nawiązania konkretnych kontaktów z beneficjentami projektów z innych krajów budzi pewne obawy o terminowość realizacji tego zadania; można jedna uznać, że na razie całe działanie nie jest zagrożone
F.5.	Monitorowanie postępów realizacji projektu	1.10.2012	29.09.2017	Wykonano częściowo, zgodnie z planem	Brak zagrożeń
F.6.	Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu	1.10.2012	29.03.2013	Działanie zakończone	-

2.1.3. Opis zadań/etapów projektu planowanych do zrealizowania w kolejnym okresie sprawozdawczym

W następnym okresie sprawozdawczym zaplanowano podjęcie następujących zadań / działań:

Zadanie A.1. Przygotowanie zakupu gruntu - uzyskanie deklaracji sprzedaży gruntów i dokumentacji formalno-prawnej oraz sporządzenie operatów szacunkowych na część pozostałych do wykupu gruntów.

Zadanie B.1. Zakup gruntu - wykupienie części prywatnych gruntów.

Zadanie C.1. Odkrzaczanie - rozstrzygnięcie przetargu na wykonanie tego zadania i przeprowadzenie zabiegu.

Zadanie C.2. Koszenie - rozstrzygnięcie przetargu na wykonanie tego zadania i przeprowadzenie zabiegu.

Zadanie C.4. Budowa przepustów dla płazów - zakończenie prac budowlanych na drodze powiatowej w Wiatrołuży.

Zadanie D.1. Monitoring - rozpoczęcie prac (m.in. badanie śmiertelności płazów podczas jesiennych migracji na odcinkach dróg, na których powstały przejścia dla płazów.

Zadanie E.3. Wykonanie tablic informacyjno-edukacyjnych o wybranych działaniach - przygotowanie strony tekstowej i graficznej tablic, wybór wykonawcy zadania oraz wykonanie tablic i zamontowanie ich w terenie.

Zadanie E.4. Strona internetowa o projekcie - aktualizacja strony internetowej o projekcie.

Zadanie E.7. Organizacja zajęć edukacyjnych - przeprowadzenie zajęć edukacyjnych.

Zadanie E.8. Organizacja warsztatów - wybór wykonawców części zadania i przeprowadzenie warsztatów.

Zadanie E.10. Gadżety promujące projekt z logo LIFE+ - rozstrzygnięcie przetargu na wykonawcę 1000 toreb płóciennych z nadrukiem i wykonanie ich.

Zadanie F.1. Zarządzanie projektem - kontynuowanie zarządzania i koordynowania projektu.

Zadanie F.2. Tworzenie sieci z innymi projektami - przygotowanie logistyczne pierwszego wyjazdu studyjnego.

Zadanie F.5. Monitorowanie postępów realizacji projektu - sporządzenie piątego raportu z postępów realizacji projektu.

2.1.4. Opis przeprowadzonych kontroli realizacji projektu

W minionym okresie rozliczeniowym została przeprowadzona jedna wewnętrzna kontrola realizacji **Zadania C.3. *Usuwanie niecierpka gruczołowatego***. Pod koniec lipca komisja powołana przez Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego dokonała kontroli zgodności wykonywania zadania przez Wykonawcę z zawartą umową. Komisja stwierdziła szereg odstępstw od zapisów w umowie. Wszystkie te odstępstwa zostały jednak wprowadzone po konsultacjach z Koordynatorem projektu i były wynikiem doświadczeń zdobywanych w trakcie dotychczasowej realizacji zadania. Koordynator projektu stoi na

stanowisku, że wprowadzone zmiany były uzasadnione z przyrodniczego punktu widzenia i wskazane jest uwzględnienie ich w umowie z Wykonawcą.

2.1.5. Wskaźniki

W minionym okresie rozliczeniowym zostały osiągnięte następujące wskaźniki produktu:

Nr zadania	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary wskaźnika	Wartość uzyskana	% realizacji planu	Wartość uzyskana skumulowana	Wartość docelowa	% realizacji zadania
A.1.	operat szacunkowy	szt.	0	0	22	40	55
A.2.	pozwolenie na budowę	kpl.	0	0	4	4	100
A.3.	pozwolenie na budowę	kpl.	1	100	2	2	100
B.1.	powierzchnia gruntu	ha	0	0	41,21	68	60,6
C.1.	powierzchnia gruntu	ha	0	0	0	20	0
C.2.	powierzchnia gruntu	ha	0	0	0	120	0
C.3.	powierzchnia gruntu	ha	30	100	30	30	100 (pierwszy sezon)
C.4.	system przepustów	kpl.	1	100	1	2	50
C.5.	płyty obornikowe i zbiorniki	kpl.	0	0	4	4	100
C.6.	kładka	kpl.	0	0	2	2	100
D.1.	raport	szt.	0	0	0	5	0
D.2.	opracowanie	szt.	0	0	0	1	0
E.1.	folder	szt.	0	0	1	1	100
E.2.	tabliczka	szt.	0	0	5	5	100
E.3.	tablica	szt.	0	0	0	10	0
E.4.	strona www	edycja	1	100	4	20	20
E.5.	raport	szt.	0	0	0	1	0
E.6.	konferencja	szt.	0	0	0	1	0
E.7.	zajęcia edukacyjne	szt.	1	100	3	10	30
E.8.	warsztaty	szt.	0	0	1	15	6,7
E.9.	plakat	kpl.	0	0	4000	4000	100
E.10.	gadżety	kpl.	1	100	1	1	100
F.2.	wyjazd	szt.	0	0	0	5	0
F.3.	opracowanie	szt.	0	0	0	1	0
F.4.	audyt	szt.	0	0	0	1	0
F.5.	raport	szt.	1	100	4	20	20
F.6.	samochód	szt.	0	0	1	1	100
F.6.	zestaw komputerowy	kpl.	0	0	2	2	100

F.6.	kserokopiarka	szt.		0	1	1	100
F.6.	lornetka	szt.	0	0	2	2	100
F.6.	obiektyw	szt.	0	0	1	1	100
F.6.	miernika pH i SEC	szt.	0	0	1	1	100

3. Informacja o napotkanych problemach

W minionym okresie rozliczeniowym pojawiło się kilka problemów w realizacji projektu, a dokładniej w realizacji **Zadania C.3.** *Usuwanie niecierpka gruczołowatego*, **Zadania C.4.** *Budowa przepustów dla płazów* oraz **Zadania D.1.** *Monitoring*. Problemy z usuwaniem niecierpka gruczołowatego zaistniały na dwóch płaszczyznach: pierwszej związanej z obszarem działania i drugiej - wynikającej z rozbieżności podejścia metodycznego w prowadzeniu zabiegów w stosunku do pierwotnych założeń. Obszar występowania niecierpka gruczołowatego w ostatnich latach znacznie powiększył się i obecnie wykracza poza miejsca wskazane w projekcie, a tym samym w umowie z Wykonawcą. Aby osiągnąć pożądany efekt prowadzonych zabiegów konieczne jest rozszerzenie obszaru działania. Problem ten częściowo może zostać rozwiązany poprzez skierowanie na ten cel niewykorzystanych w projekcie środków finansowych. Beneficjent uzyskał już akceptację przez Komisję Europejską takiego rozwiązania - Komisja uznała, że powiększenie obszaru usuwania niecierpka gruczołowatego przyczyni się do osiągnięcia celów projektu. Uzasadnione zmiany metodyczne w zwalczaniu niecierpka gruczołowatego należy uwzględnić w kolejnych sezonach, co może przyczynić się do podniesienia efektywności prowadzonych zabiegów. Wydaje się jednak, że niektóre zmiany można wprowadzić dopiero na początku następnego sezonu, kiedy znane będą ich rzeczywiste efekty.

Problem związany z budową przepustów dla płazów dotyczy konieczności wykonania odnowy istniejącej nawierzchni bitumicznej masą mineralno-asfaltową na odcinku o długości 250 m, na drodze powiatowej nr 1153B Okuniowiec-Wiatrołuża. We wniosku aplikacyjnym Beneficjent nie przewidział tej czynności, jak również nie uwzględnił jej w Programie Funkcjonalno-Użytkowym, sporządzonym na potrzeby przetargu na zaprojektowanie i budowę przepustów dla płazów. Konieczność odnowienia nawierzchni drogi wynika z pogorszenie się stanu nawierzchni drogi po ostatniej zimie i powstania w niej licznych deformacji i ubytków. Te dodatkowe prace nie wpłyną negatywnie na ogólny cel projektu i nie zmienią budżetu całego projektu (koszty prac mogą zostać pokryte z niewykorzystanych w projekcie środków finansowych). Zgodnie z przedstawioną przez Beneficjenta

argumentacją wprowadzenia tej zmiany pozwoli nie tylko na bezproblemowe wbudowanie w drogę konstrukcji systemu przepustów dla płazów, ale również zabezpieczy te konstrukcje przed ewentualnym zniszczeniem przez użytkowników drogi, którzy na skutek złej nawierzchni mogą wypaść z drogi i naruszyć konstrukcje przepustów.

Problem związany z prowadzeniem monitoringu efektów ekologicznych wykonywanych zabiegów ma charakter ogólny. Beneficjent nie mogąc znaleźć odpowiedniego zespołu do wykonania tego zadania postanowił przejąć ten obowiązek i prowadzić monitoring własnymi siłami, przy użyciu pracowników Pracowni Naukowo-Edukacyjnej. Takie podejście związane jest ze zmianą znaczną w projekcie i w rozumieniu Artykułu 15.2 Postanowień Wspólnych wymaga zgody Komisji Europejskiej. Beneficjent wystąpił już do Komisji o wyrażenie zgody na tą zmianę.

Nie stwierdzono innych poważniejszych problemów w realizacji projektu, aczkolwiek coraz większe obawy budzi **Zadanie F.2.** *Tworzenie sieci z innymi projektami*. Pomimo zaplanowania pierwszego wyjazdu zagranicznego Beneficjent nie podjął jeszcze żadnych działań w tym kierunku, co może spowodować pewne trudności w następnych latach, kiedy trzeba będzie zorganizować kilka wyjazdów w jednym roku. W takiej sytuacji należy uznać to zadanie jako nieznacznie zagrożone i szczegółowo monitorować jego realizację w kolejnych latach.